

Zprávy / Chronicle

SOHI Středisko orální historie při Katedře historie FPE ZČU v Plzni / SOHI Center for Oral History - Department of History, Faculty of Education, University of West Bohemia in Pilsen

Naděžda Morávková

Roku 2009 bylo založeno při katedře historie FPE ZČU Středisko orální historie SOHI. Pracoviště se zaměřuje zejména na tvorbu databáze rozhovorů s pamětníky moderních dějin regionu, teoretické i praktické aspekty využití orální historie ve výuce společenských věd a dějepisu na základních a středních školách. Snaží se sloužit jako metodologická základna pro orálně historický výzkum společných projektů FPE a FF ZČU v Plzni a dalších místních historických institucí - Archivu města Plzně a Státního oblastního archivu v Plzni, muzeí, regionálních škol atd. Patronem střediska je pražské Centrum orální historie COH při Ústavu soudobých dějin AV ČR a Česká asociace orální historie COHA. Mnohé spolupracující organizace získává SOHI v zahraničí.³³¹ Jedním z důležitých úkolů SOHI je vedle shromažďování materiálů také osvětová činnost, publikace rozhovorů, organizace odborných setkání, výzkum a publikace metodologických a teoretických textů v oblasti didaktické aplikace orální historie, poskytování konzultací a servisních služeb badatelům a zájemcům o orální historii. Středisko organizuje pracovní setkání a metodologické semináře pro učitele základních i středních škol.

Mezi doposud největší projekty střediska SOHI jistě patří výzkum problematiky „zavřených hranic“ socialistického Československa. V roce 2010 se

³³¹ Baylor University Institute for Oral History, U.S.A.; The Center for Oral History and Cultural Heritage (University of Southern Mississippi) U.S.A.; Oral History Center (Department of History, University of Zululand, KwaDlangezwa, South Africa); Sinomlando Research Centre, University of KwaZulu-Natal, Pietermaritzburg, South Africa; Department of Historical Studies, University of Cape Town, South Africa; The Louie B. Nunn Center for Oral History at the University of Kentucky Libraries, U.S.A.; Columbia University Oral History Research Office, U.S.A.; Universität Regensburg, Spolková republika Německo.

konala odborná konference pod názvem *Přes pevnou hráz socialismu a míru*, na níž zazněly zajímavé příspěvky vzniklé vytěžením pamětníků z řad pohraniční stráže socialistického Československa, ilegálních překročiteli hranic i běžných občanů, kteří zažívali v socialistických dobách kuriózní byrokratické obstrukce spojené s cestováním přes západní hranici. Z konference byl vydán stejnojmenný sborník, kde jsou nejzajímavější příspěvky k dispozici široké čtenářské veřejnosti.³³²

Hranice socialistického Československa v letech 1945 - 1989 byla hlavním předmětem také dalšího výzkumného projektu, na němž se SOHI podílelo v rámci spolupráce Západočeské univerzity a univerzity v Regensburgu s podporou grantu „Historie česko – bavorského pohraničí 1945 – 2008“ (Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007 – 2013). Hlavním výstupem je publikace v české i německé verzi³³³ a populárně naučný videofilm s didaktickou příručkou,³³⁴ distribuovaný v současné době především do škol. Zatím poslední publikací v rámci tohoto grantu je sborník z mezinárodní konference o česko-bavorské hranici, která se konala ve dnech 16. - 17. září 2010 v Klenčí pod Čerchovem.³³⁵ V současné době probíhá vytěžování repatriantů v oblasti lokality Nýrsko ve spolupráci s Muzeem Královského hvozdu v Nýrsku a Úřadem města Nýrsko a pamětníků budování přehradní nádrže v Nýrsku.

Dalším směrem orálně historické práce střediska je téma Každodenní život za socialismu a didaktická aplikace orální historie ve škole.³³⁶ Vedoucí střediska SOHI se dlouhodobě zaměřuje na využití orální historie v moderní historiografii. V rámci tohoto výzkumu vychází edice *Historikem ve dvacátém století*. V roce 2011 byl vydán šestý svazek.

Ve dnech 16. - 18. 3. 2011 pořádalo Středisko orální historie SOHI při Katedře historie Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni ve spolupráci

³³² MORÁVKOVÁ, N. (ed.) *Přes pevnou hráz socialismu. Sborník z kolokvia SOHI a KHI FPE ZČU v Plzni*. Plzeň: viaCentrum, 2010. ISBN 978-80-904384-3-9. S. 38 - 41.

³³³ JÍLEK, Tomáš a kol. *Na hranici dvou světů: Česko-bavorská hranice 1948-1989*. Plzeň: ZČU, 2010. ISBN 978-80-7043-880-0. V německé verzi JÍLEK, Tomáš und mitautoren. *An der Grenze zweier Welten: Die tschechoslowakisch-bayerische Grenze 1948-1989*. Pilsen: Westböhmisches Universität Pilsen, 2011. ISBN 978-80-261-0007-2.

³³⁴ *Železná opona na česko-bavorské hranici v letech 1948-1989/Der Eiserner Vorhang an der tschechisch-bayerische Grenze in den Jahren 1948-1989*. Plzeň: ZČU: 2011.

³³⁵ BREITFELDER, Miroslav - MORÁVKOVÁ, Naděžda (eds.). *Dějepis XXIV: Sborník katedry historie*. Plzeň : viaCentrum s.r.o. , 2011. ISBN 978-80-904384-8-4.

³³⁶ BREITFELDER, Miroslav - VÝCHODSKÁ, Helena. *50. léta a videosvědectví dětí politických vězňů: Metodický materiál pro pedagogické pracovníky*. Praha: DMS, 2009.

s Českou asociací orální historie, o. s. COHA a Centrem orální historie COH Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky druhou vědeckou konferenci orální historie s názvem *Říká se...aneb Teoretické, metodologické a didaktické aspekty orální historie*. Konference volně navázala na předcházející odborné setkání v Českých Budějovicích v roce 2010, s jehož obsahem je možno se seznámit ve sborníku *Příběh je základ...a lidé příběhy potřebují aneb Teoretické a praktické aspekty orální historie*.³³⁷ V prosinci roku 2011 vyšel sborník příspěvků také z nečtinské konference.³³⁸

Letos začalo středisko SOHI po pečlivých přípravách vydávat dlouho očekávaný odborný časopis, jehož druhé číslo nyní čtenář drží v ruce. Nový časopis MEMO je recenzovaný, má redakční radu tvořenou jak národními tak zahraničními odborníky, je otevřený odborníkům a zájemcům v oboru, a to nejen v rámci České republiky, ale i mimo ni. Zejména publikuje teoretické a metodologické příspěvky, které pomohou budovat a profilovat tvář mladé české orální historie, uvádí zajímavé zkušenosti i příklady dobré praxe. Časopis má internetovou i papírovou verzi, je dvojjazyčný, používá český a anglický jazyk. Ne všechny příspěvky jsou vždy k dispozici v obou jazycích, zejména materiálové studie a rozhovory nebudou na dvojjazyčnost aspirovat ve všech případech, naopak metodologické stati, či stati o aplikované orální historii se snaží redakce uveřejňovat jak česky, tak anglicky. V roce 2011 vyšla dvě čísla. Struktura časopisu vypovídá o jeho záměrech. Jednotlivé rubriky napoví, že kromě již zmíněné teorie a metodologie orální historie bude přinášet samotné vzpomínky, rozhovory a další materiály osobního charakteru, bude ale také podporovat výzkum v oblasti lidového historického vyprávění, folklóru jako historického pramene a výzkum historických tradic, dále didaktickou aplikaci orální historie ve výuce dějepisu a dalších předmětů okruhu Člověk a společnost na základních i středních školách, bude se zabývat metodikou orální historie pro potřeby výuky a vědecké práce v oblasti historie na školách vysokých, popřípadě přímo výukou orální historie jako disciplíny. Časopis by rád přinášel zajímavé zprávy z odborných kruhů orální historie u nás i ve světě, zejména zprávy o konferencích a odborných seminářích, upozorňoval na zajímavé knižní tituly, časopisecké články a další publikační výstupy. Chtěl by sledovat formou medailónků či rozhovorů

³³⁷ PETRÁŠ, Jirí a kol. *Příběh je základ...a lidé příběhy potřebují aneb Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Eské Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2010. ISBN 978-80-87311-14-1.

³³⁸ MORÁVKOVÁ, Naděžda (ed.) a kol. *Říká se...Sborník z konference v Nečtinech 17. - 19. 3. 2011*. Plzeň“ viaCentrum s.r.o. pro SOHI při KHI FPE ZČU Plzeň. ISBN 978-80-904383-9-1.

MEMO 2011/2

významné osobnosti orální historie a představovat je čtenářům, stejně jako jejich aktivity a dílo.

Středisko SOHI v současné době řeší zejména otázky finančního zabezpečení své činnosti. Aktivity a šíře výzkumu jsou již natolik značné, že překračují možnosti nerozpočtové instituce pod záštitou katedry vysoké školy. Doufejme, že se podaří tento problém vyřešit co nejspokojivěji.